

Eksamensmøte
Molde 10.02.2015
v/ Mette Thoresen, Vurdering 1

**Begin with the
End in Mind.**

Om sluttvurdering i forskriften

III. Sluttvurdering

§§ 3-3/4-11 Grunnlaget for vurdering i fag

- Grunnlaget for vurdering i fag er dei samla kompetansemåla i læreplanane for fag slik dei er fastsette i læreplanverket.

V: Eksamen

§§ 3-25/4-18: Generelle føresegner

- Eksamen skal vere i samsvar med læreplanverket. [...]
- Eksamen skal organiserast slik at eleven eller privatisten kan få vist kompetansen sin i faget. [...]

Sluttvurdering til bruk i underveisvurderingen?

- www.udir.no:

Eksamensbesvarelsene på denne siden kan brukes for å tydeliggjøre hva som kreves til sentralt gitt eksamen på 10. trinn. I tillegg kan besvarelsene brukes i underveisvurderingen og av sensorene som referanse ved sensuren.

Vurderte eksamenstekster norsk og engelsk

Eksempler på vurderte elevsvar med ulike karakterer fra eksamen våren 2014.

[Eksamensbesvarelser med begrunnelse for karakteren](#)

Vurderte elevsvar til bruk i opplæringen

<http://www.udir.no/>

<http://www.udir.no/Vurdering/Eksamen-grunnskole/Eksamensbesvarels-er-med-begrunnelse-for-karakteren---grunnskole/>

Elevsvar med vurdering og grunngjeving for karakter

(Klikk for å få fram ei einstkild vurdering eller eit einskilt elevsvar)

NOR0214 norsk hovudmål	NOR0215 norsk sidemål
Eksempel på karakter 2, bokmål Grunngjeving for karakter s. 2 Eksamenssvaret s. 4	Eksempel på karakter 1, nynorsk Grunngjeving for karakter s. 39 Eksamenssvaret s. 41
Eksempel på karakter 3, nynorsk Grunngjeving for karakter s. 9 Eksamenssvaret s. 11	Eksempel på karakter 2, nynorsk Grunngjeving for karakter s. 42 Eksamenssvaret s. 44
Eksempel på karakter 5, nynorsk Grunngjeving for karakter s. 13 Eksamenssvaret s. 15	Eksempel på karakter 3 (I) og (II), nynorsk Grunngjeving for karakter (I) s. 48 Eksamenssvaret (I) s. 50 Grunngjeving for karakter (II) s. 52 Eksamenssvaret (II) s. 54
Eksempel på karakter 5 (I) og (II), bokmål Grunngjeving for karakter (I) s. 19 Eksamenssvaret (I) s. 21 Grunngjeving for karakter (II) s. 25 Eksamenssvaret (II) s. 27	Eksempel på karakter 4, bokmål Grunngjeving for karakter s. 58 Eksamenssvaret s. 60
Eksempel på karakter 6, nynorsk Grunngjeving for karakter s. 31 Eksamenssvaret s. 33	Eksempel på karakter 6, nynorsk Grunngjeving for karakter s. 65 Eksamenssvaret s. 67
Vi vil oppdatere tekstsamlinga med vurderte elevsvar slik at alle karakteruttrykka blir representerte i både hovudmål og sidemål – forhåpentleg etter eksamen våren 2015.	Eksempel på karakter 6, bokmål Grunngjeving for karakter s. 72 Eksamenssvaret s. 74

Hjelp til standpunkt?

<http://www.udir.no/Vurdering/Standpunktvurdering-i-fag/>

- [Veiledende kjennetegn samfunnsfag BM \(pdf\)](#)
- [Rettleiende kjenneteikn samfunnsfag NN \(pdf\)](#)
- [Veiledende kjennetegn matematikk BM \(pdf\)](#)
- [Rettleiende kjenneteikn matematikk NN \(pdf\)](#)
- [Veiledende kjennetegn naturfag BM \(pdf\)](#)
- [Rettleiende kjenneteikn naturfag NN \(pdf\)](#)
- [Veiledende kjennetegn engelsk BM \(pdf\)](#)
- [Rettleiende kjenneteikn engelsk NN \(pdf\)](#)
- [Veiledende kjennetegn norsk BM \(pdf\)](#)
- [Rettleiende kjenneteikn norsk NN \(pdf\)](#)

- [Veiledende kjennetegn for samisk som førstespråk etter 10. trinn - norsk versjon](#)
- [Veiledende kjennetegn for samisk som førstespråk etter 10. trinn - nordsamisk versjon](#)
- [Veiledende kjennetegn for samisk som førstespråk etter 10. trinn - sørsamisk versjon](#)
- [Veiledende kjennetegn for samisk som andrespråk, nivå 6 - norsk versjon](#)
- [Veiledende kjennetegn for samisk som andrespråk, nivå 6 - nordsamisk versjon](#)
- [Veiledende kjennetegn for samisk som andrespråk, nivå 6 - sørsamisk versjon](#)

Eksempel norsk munnleg

Karakteren 2	Karakterane 3 og 4	Karakaterane 5 og 6
NORSK MUNNLEG - NORSK MUNNLEG - NORSK MUNNLEG		
Eleven ... - gir att noko kunnskap, fortel om og uttrykkjer eigne meiningar om tekstar og enkelte faglege emne i ulike munnlege kommunikasjonssituasjonar - gir att innhald og gir eksempel på enkelte sider ved tekstar, forklarar kjende verkemiddel - presenterer noko fagstoff på ein forståeleg måte og kan bruke enkelte presentasjonsverktøy - finn og gir att informasjon frå enkelte kjelder - gir tilbakemeldingar og grunngir til ein viss grad eigne meiningar om eige og andre sitt arbeid ut frå faglege kriterium - lyttar og deltek til ein viss grad i samtalar og diskusjonar, gir innspel og formulerer eigne meiningar - bruker eit forståeleg språk og enkelte omgrep frå grammatikk og tekstkunnskap i førebudde kommunikasjonssituasjonar	Eleven ... - viser kunnskap, forklarar og reflekterer over tekstar og faglege emne i ulike munnlege kommunikasjonssituasjonar - gir att innhald, samanliknar og reflekterer over enkelte sider ved tekstar, gjer greie for og har ei grunnleggjande meining om korleis enkelte verkemiddel fungerer i teksten - presenterer variert fagstoff tilpassa situasjon, mottakar og medium og kan bruke ulike presentasjonsverktøy - finn og bruker relevant informasjon frå ulike kjelder og grunngir val av kjeldene - gir grunnleggjande tilbakemeldingar og vurderer sider ved eige og andre sitt arbeid ut frå faglege kriterium - lyttar, deltek i samtalar og diskusjonar med grunnleggjande meiningar og bruker innspel frå andre i den vidare samtalen - bruker eit variert språk og enkelte omgrep frå grammatikk og tekstkunnskap i ulike kommunikasjonssituasjonar	Eleven ... - bruker relevant kunnskap, utdjupar og reflekterer på sjølvstendig grunnlag over tekstar og faglege emne i varierte munnlege kommunikasjonssituasjonar - gir att innhald, analyserer, tolkar og samanliknar tekstar ut frå ulike innfallsvinklar, gjer greie for bruken av verkemiddel og reflekterer over den funksjonen dei har - presenterer relevant og variert fagstoff på ein sjølvstendig måte tilpassa situasjon, mottakar og medium og kan bruke formålstenlege presentasjonsverktøy - finn, reflekterer over og bruker relevant informasjon frå eit utval av kjelder på ein formålstenleg måte - gir konstruktive tilbakemeldingar på andre sitt arbeid og vurderer eige og andre sitt arbeid ut frå faglege kriterium og ut frå kunnskap om tekst og språk - lyttar kritisk, deltek i samtalar og diskusjonar, viser forståing for andre sine argument og driv samtalen vidare gjennom sakleg og grunnleggjande argumentasjon - bruker eit presist språk der omgrep frå grammatikk og tekstkunnskap inngår i ulike kommunikasjonssituasjonar

Læreplankompetanse – «alfa og omega»

- **Formål med faget** – retning
- **Hovedområder** – utfyller hverandre og må sees i sammenheng
  - ...
  - ...
- **Kompetansemål** – progresjon tydeliggjort i de reviderte planene
- **Vurdering i faget** – standpunkt, eksamen (sentralt -/lokalt gitt)

Muntlig eksamen - endring i reglene 2014

Muntlig eksamen som sluttvurdering

Forskriften og rundskriv 2-2014

- Forberedelse
- Åpne oppgaver:
tema/problemstilling
- Presentasjon

Utfordringer?

- Forberedelse og veiledning
- Oppgaver (skal gi kandidaten anledning til å vise kompetanse i faget – og sensor anledning til å stille spørsmål som bekrefter, forklarer, utdyper, utvider ...)
- Presentasjon
- Samtalen (oppgave og presentasjon styrer – å få vist kompetanse avhenger av spørsmålene)
- Å vurdere samlet kompetanse

Hensikten med endringene

- Tydeliggjøre reglene for muntlig eksamen og legge til rette for en mer enhetlig nasjonal praksis
- Legge bedre til rette for at eksamen oppleves som forutsigbar og rettferdig for alle elever
- Har regelendringene bidratt til dette?
- Følger dere opp diskusjonene lokalt?

Formelle feil i gjennomføringen?

Juridisk avdeling svarer:

- En formell feil er en feil ved gjennomføringen av eksamen som ikke er en del av den faglige vurderingen av kandidaten, en «ikke-faglig feil ved gjennomføringen».
- Feilen ved gjennomføringen av eksamen kan, slik direktoratet tolker begrepet, være knyttet til feil ved oppgavegivingen, eksamensavviklingen eller gjennomføringen av sensuren.

En gyldig og pålitelig eksamen?

Validitet

- validitet/gyldighet er om eksamen måler det den er ment å måle
- forutsetter at eksamensmateriell og oppgaver i tråd med lov, forskrift og læreplan

Reliabilitet

- reliabilitet/pålitelighet er om resultatene blir sammenfallende
- forutsetter likeverdige forhold
- avhengig av sensorkompetanse og – holdninger

Kompetansediskusjoner?

- Hva er kompetanse, hvordan vises kompetanse?
- Hvordan vurdere kompetanse (underveis og til slutt)? – Hvilke konsekvenser har en kompetansebasert læreplan, som LK06, vs. f. eks. L97, for vurderingen?
- Hvordan lage oppgaver som får kandidater til å vise kompetanse?

Eksamen i norsk, engelsk og samisk, elever og voksne, endringer og justeringer 2014 2015

- en dag forberedelse – del av elevens eksamen
- veiledning, ikke undervisning
- begrenset materiell, talesyntese
- 93-95 % av sensorene er «Helt enig» / «Enig» i at veiledningsmaterialet til eksamen var nyttig for sensureringen

- Samme struktur videreføres

- Del A én eller to oppgaver og vedlagt, ukjent tekst
- Del B med oppgaver til valg
- 92-95 % av sensorene er «Helt enig» / «Enig» i at det er godt samsvar mellom kompetansemålene i LK06 og oppgavene til eksamen, og at oppgavene lar seg løse på ulike nivå

- Samme struktur videreføres

Fravær eksamen

Juridisk svarer:

- Forberedelsesdagen er en del av elevens eksamen – ikke ny legeerklæring for selve eksamensdagen – gjelder muntlig og skriftlig
- NOR1415 – dokumentert fravær én dag – kandidaten får karakter. NB: skoleeier må IKKE føre syk i pas, da blir besvarelsen borte for sensor!
- Noen som kommer for sent? – ha gode rutiner og påse at ingen forstyrres!

Matematikkeksamen fra 2015

- Todelt eksamen på alle nivåer
  - Del 1 **uten** hjelpemidler
  - Del 2 med hjelpemidler
- Grunnskolen:
  - Del 1: 2 timer
  - Del 2: 3 timer – behov for datamaskin med **graftegner og regneark**
  - eksempeloppgave på www.udir.no – under «Ny eksamensordning i matematikk V-2015» - ikke fasit
  - se eksamensveiledningen

Å være sensor – tolkningsfelleskap

- <http://www.udir.no/Vurdering/Vurdering-for-laring/Tolkningsfelleskap---en-vei-mot-rettferdig-vurdering/>

Eksámenbagadus

2015

- eksámenvástáduaid árvøštallama birra

- Informasjon om gjennomføring, om oppgavetyper, om vurdering og med kjennetegn på måloppnåelse for eksamen

Særskilt tilrettelegging av eksamen (§§ 3-32 og 4-25)

- ... slik at dei kan få vist kompetansen sin ut frå kompetansemåla i fag i læreplanverket. Tiltaka må vere tilpassa behova til eleven og privatisten så langt råd er.
- ... må ikkje føre til at eleven eller privatisten får fordelar framfor andre ... må heller ikkje vere så omfattande at eleven eller privatisten ikkje blir prøvd i kompetansemåla i fag i læreplanverket.
- ... skriftlege, munnlege eller praktiske ferdigheiter ... ikkje høve til å leggje til rette eksamen slik at desse ferdigheitene ikkje blir prøvde, når slik prøving er fastsett i eksamensforma for faget.
- Rektor avgjer etter søknad kva for ordningar som skal nyttast for elevar. ... enkeltvedtak ... Rektor kan krevje uttale frå ein sakkunnig instans. Særskild tilrettelegging av eksamen krev ikkje vedtak om spesialundervisning.
- Privatistar må leggje fram ein sakkunnig uttale.

Hjelpemidler til eksamen

Modell 1 - Eksamen

- Alle hjelpemidler er tillatt. Unntak er Internett og andre verktøy som tillater kommunikasjon. For norsk og fremmedspråkene er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.

Modell 2 – Todelt eksamen

- **Del 1** – Skrivesaker, passer, linjal og vinkelmåler er tillatt.
- **Del 2** – Alle hjelpemidler er tillatt, med unntak av Internett eller andre verktøy som tillater kommunikasjon. I språkfag er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.
- Matematikk følger modell 2 for hjelpemiddelbruk

Hjelpemidler: «Alt tillatt», bortsett fra ...

- Før elevene møter til eksamen må skolen sørge for at elevene kjenner til og er fortrolige med reglene for bruk av hjelpemidler til eksamen. **Det er avgjørende at skolen gir elevene god opplæring i bruk av kilder, kildekritikk og kildehenvisning.**
- At alle hjelpemidler er tillatt, betyr ikke at elevene trenger alle hjelpemidler. **Hensikten er at den enkelte elev, i samråd med lærer, vurderer hva som er nyttig.**
- Skolene kan velge å la elevene benytte nettbaserte forberedelsesdeler, læringsressurser, oppslagsverk eller ordbøker også under eksamen. Dette gjelder kun dersom skolene er i stand til å isolere de aktuelle IP-adressene.

Plagiat er ikke fusk

- **Plagiat** er manglende kildekritisk kompetanse, å bruke kilder som ikke blir oppgitt.
  - Krav: Kilder skal oppgis slik at leseren kan finne fram til dem. PLUSS ev. fagspesifikke kompetansemål!
- **Fusk** er å bryte reglene for hjelpemiddelbruk til eksamen, som er ...
- Konsekvenser av fusk til sentralt gitt eksamen:
  - privatisten eller eleven kan få eksamen i faget annullert
  - eleven som får eksamen annullert, mister standpunktkarakteren i faget

PAS2 – fremdriftsplan

- Eksamen høst 2015
- Eksamen vår 2016
- Nasjonale prøver våren 2017

- Inntil da er PAS oppe og går med god beredskap

- **Lykke til med god og rettferdig gjennomføring av eksamen!**

Takk for meg. Ta gjerne kontakt:

Mette.Thoresen@Utdanningsdirektoratet.no, 23301313